

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

УДК 821.161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.2/26>**Науменко Н. В.**

Національний університет харчових технологій

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОЕТИЧНОЇ ТА ПРОЗОВОЇ МОВИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Як відомо, проза – різновид художнього мовлення, яке, на перший погляд, не організовано ритмічно; воно видається протилежним власне поезії та охоплює думки, здебільшого несумірні в часі. Для адекватного сприйняття прози типовим є «відключення» від словесно-звукової матерії, уявне перенесення в художню реальність. Прозове мовлення розкриває перед реципієнтом певну дію: зовнішню (подієву) чи внутрішню (психологічну), певну послідовність рухів, жестів.

У прозі домінують способи та форми творення словесної образності, істотно відмінні від тих, якими оперує поезія. Різні види тропів, які мають концептуальне значення в організації поетичного мовлення (темпоритм, інверсія, повтори), у прозі посідають менш помітне місце. Художньо-словесна тканина у прозі постає більш «прозорою», ніж у поезії, яка априорі відтворює життєву реальність безпосередньо. Разом із тим, у прозовому творі постійно відчутна образна сила митця, майстерне володіння словом, збалансована точність і ясність мовленнєвих планів.

Віршова мова відрізняється від мови прозової закономірною впорядкованістю звукової форми, яку зумовлюють закони віршового ритму. Саме він забезпечує рівномірне чергування впорядкованих фонічних елементів (звуків, складів, наголосів), таке їх поєднання, в якому створюється відчуття краси, естетичності.

Автор статті звертає увагу на співвідношення прозових і віршових чинників у низці творів української літератури, зокрема у взірцях межових форм – лірично-прозових мініатюрах Ольги Кобилянської та М. Зимомрі, версе П. Тичини та верлібрі В. Кордуна; текстах, які засвідчують собою спроби надати нового значення традиційним віршотворчим елементам – віршах Б.-І Антонича, М. Рильського, Д. Павличка, Ю. Коваліва. Задля досягнення заявленої мети вжито також елемент художнього експерименту, передусім розбиття прозових фрагментів на віршові рядки.

Ключові слова: українська література, поезія, проза, вірш прозою, верлібр, форма, зміст.

Постановка проблеми. Співвідношення між поетичною та прозовою мовою, вочевидь, найбільш лаконічно відбито у вислові Семюела Т. Кольбріджа, відомому ще з початку XIX століття: «Проза – це слова в найкращому порядку, а поезія – найкращі слова в найкращому порядку». У ньому наявний ключовий критерій майстерності і прозаїка, й поета: уміння «найкраще впорядкувати» слова. А якщо і слова найкращі, – тоді народжується поезія.

У сьогоднішніх наукових парадигмах дослідження взаємозв'язку поезії та прози видається актуальним, зважаючи на велику варіативність жанрових різновидів певного роду літератури (роман у віршах, віршована новела, віршована

повість, прозова лірична мініатюра і подібні). Особливо очевидною вбачається дифузія поетичних і прозових елементів у письменстві доби постмодерну, а також «великого стилю» наших днів, котрому ще належить дати визначення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному сприйнятті віршової та прозової мови взаємодіють різні формальні елементи: головною відмінністю називають зорову організацію (проза – суцільний безперервний текст, а вірш поділяється на рядки), а головною спільністю – ритм. У «Літературознавчій енциклопедії» Ю. Коваліва проза (лат. *prosa oratio* – проста, вільна мова) визначається як «мовлення, впорядковане за законами логіки, граматики, рито-

рики» [6, с. 277]. З урахуванням цих понять прозу зазвичай позиціонують як протилежну категорію до лірики або до поезії, спираючись саме на порядок слів. Польська дослідниця Марія Маєнова обстоює таку тезу: «Вірш створює надокучливу монотонність... Справжня краса та витонченість стилю не пов'язані з віршем; навіть проза може бути поетичною» [14, с. 371].

Вікторія Мельник-Андрушук, своєю чергою, зауважує, що перехідною ланкою між віршем і прозою, яка акумулює в собі ліричну образність, емоційність із прозовою невимушеністю мовлення, є верлібр [7, с. 5]. Тобто, у верлібрі інтегруються ліризм, епічність і драматизм.

В осмисленні поетичної майстерності виникає запитання: чи можна навчити (навчитися) писати вірші? Відповідь на це запитання двоїста: так, **віршувати** навчитися можна, й подеколи витончено. І – ні: **поезії** навчитися здатен не кожен. Не всякий вірш може стати поетичним твором у найповнішому розумінні цього слова. Поезією віршований текст стає завдяки неповторності, істинній оригінальності світобачення, при якій реципієнт включається в активну співтворчість із ліриком. Водночас буває й так, що автор, прагнучи зафіксувати несподівану думку, образ, записує їх прозою або окремими нерівновеликими рядками, не завжди, однак, розвиваючи цей задум у метричний вірш [8, с. 35].

Доцільно проілюструвати цю тезу висловом Г. Білоуса:

«Пригадується стереофільм, у якому з екрана в залу простяглася квітуча яблунева гілка. Отак і вірш повинен простягатися зі сторінки в залу читачької яви» [2, с. 137].

Формулювання цілей статті. Мета цієї роботи – на основі аналізу творів сучасної української літератури з'ясувати специфіку взаємодії елементів прози та вірша в їхній структурі та утвердити таку взаємодію як чинник творення формозмісту кожного окремого твору.

Виклад основного матеріалу дослідження. 24 листопада 1900 р. Ольга Кобилянська писала В. Стефанику: «...у мене се свято, як він [сніг. – Н.Н.] по перший раз паде. Се так, як би поезія на світ народилася». Ці спостереження великої письменниці дуже цікаві для розуміння тих внутрішніх імпульсів, які «провокують» народження вірша з його характерними мотивами, ідейним пафосом, образністю.

Історія кожної літератури розпочинається з поезії. Вона досягла своєї досконалості задовго до того, як було складено перші рядки худож-

ньої прози. Урочистий ритмізований вірш кликав поета до вершин майстерності, туди, де можна було піднятися над звичайними людьми і буденними подіями.

Всеосяжність поетичного почуття характеризується і тим, що практично про кожного можна сказати «він поет у душі». Однак далеко не кожен здатний виразити словами все те, що твориться у нього в душі. Наприклад, в усі часи люди відчують зачарування, спостерігаючи цвітіння вишень, проте лише Тарас Шевченко зміг із цього дива природи створити образ вільної України:

*Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть.
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.*

І тільки Богдан-Ігор Антонович зумів відповісти витонченим «японським» стилем на це послання:

*Антонич був хрущем і жив колись на вишнях,
На вишнях тих, що їх оспівував Шевченко.
Моя країно зоряна, біблійна й пишна,
Квітчаста батьківщино вишині й соловейка!*

*Де вечори з Євангелії, де світанки,
Де небо сонцем привалило білі села,
Цвітуть натхненні вишині кучеряво й п'яно,
Як за Шевченка, знову поять землю хмелем* [1, с. 183].

У середині ХХ століття англо-американський поет В. Х. Оден напівжартома накреслив статут омірної ним ідеальної «школи поетів»:

1. Окрім рідної мови і щонайменше однієї з стародавніх, грецької або івриту, обов'язкове вивчення двох сучасних іноземних мов.

2. Такими мовами студенти мали б вивчити напам'ять тисячі строф віршів.

3. Бібліотека школи не посідала б жодної книжки в галузі літературної критики, єдиною неодмінною вправою з критики було б писання пародій.

4. Студенти відвідували б курси просодії, риторики, порівняльної філології, окрім того, кожен мав би вибрати собі три з-поміж таких предметів: математика, природознавство, геологія, метеорологія, археологія, міфологія, літургія, куховарство.

5. Кожен студент був би зобов'язаний опікуватися якоюсь свійською твариною і обробляти городню ділянку [цит. за 3, с. 211].

Тим самим автор показує, що у набутті майстерності кардинально важливими є різносторонні інтереси літератора.

У будь-якому літературному творі осердям є система організації художньої мови, яка може мати дві форми вираження: прозову та віршову. Для художньої прози, як уже мовилося, характерний вільний плин мовлення, яке поділяється на синтаксичні одиниці (речення, періоди) з відносно довільним розташуванням слів. Якогось певного ладу, наприклад чергування наголосів чи упорядкованих за будь-яким принципом складів, у художній прозі здебільшого не спостерігається.

Наприклад:

«Недалеко од Богуслава, коло Росі, в довгому покрученому яру розкинулось село Семигори. Яр в'ється гадюкою між крутими горами, між зеленими терасами; од яру на всі боки розбіглися, наче гілки дерева, глибокі рукави й поховались далеко в густих лісах. На дні довгого яру блищать рядками ставочки в очеретах, в осоці, зеленіють левади. Греблі обсажені столітніми вербами. В глибокому яру ніби в'ється оксамитовий зелений пояс, на котрому блищать ніби вправлені в зелену оправу прикраси з срібла. Два рядки білих хат попід горами білють, неначе два рядки перлів на зеленому поясі. Коло хат зеленіють густі старі садки» (І. Нечуй-Левицький, «Кайдашева сім'я». 9, с.125).

Наведений уривок свідчить про те, що у мові художньої прози простежується різноплановий поділ на речення з довільним розташуванням наголосів, що наближає її до звичайної повсякденної розмови. Та водночас неможливо не помітити й певних ознак мислення поетичними образами – на це вказують повтори (*довгий, глибокий яр; зелені тераси, зелений пояс, зелена справа, зеленіють левади, садки*), порівняння (*наче гілки дерева; неначе два рядки перлів; ніби... прикраси з срібла*).

Інший приклад – уривок із народознавчого нарису:

«Немов у різьбленій колісці розташувалося село Брустури серед мальовничих Карпатських гір, уквітчаних вічнозеленими смерековими лісами. Низом змійкою в'ється гірська річка Брустурна, а обабіч неї – гуцульські оселі. Подивившись довкола – всюди хати новенькі, а в тих хатах самі митці, народні таланти живуть. В яку хату не завітаєте, в кожній як не різьбяр, то вишивальниця чи ткаля барвистих ліжників і килимів. Є і майстри з виготовлення музичних духових інструментів – сопілок, трембіт, і рогів. То вже так повелося – мистецтво тут передається з роду в рід, і не дивно, що в кожній сім'ї як батьки, так і діти міцно тримають у руках різець» (М. Грепіняк. Цит. за 12, с. 238-239).

Цей уривок, також за формальними параметрами прозовий, наближається до поезії завдяки не лише образності, а й темпоритмові мовлення. Навіть перше речення наведеної цитати можна розбити на віршові ряди, де домінантою виявляються двоскладові розміри:

Немов у різьбленій колісці	(4-стопний ямб)
розташувалося село	(5-стопний ямб)
Брустури	(3-стопний хорей)
серед мальовничих	(2-стопний ямб)
Карпатських гір,	(3-стопний амфібрахій)
уквітчаних вічнозеленими	(4-стопний хорей)
смерековими лісами.	[див. 12, с. 239]

Чинниками творення формозмісту вірша виступають повтори різних елементів, які подеколи характеризують поетичну мову певних часів і країн. Наприклад, *повторюваність анафоричних фонем* утворює алітераційний вірш, характерний для давньовірхньонімецької, скандинавської, карело-фінської поетичної традиції, а в українській літературі відомий переважно як експеримент («*Сипле, стеле сніг самотній...*» В. Кобилянського).

Упорядкованість інтонацій, чергування тонів притаманні китайському віршеві; *чергування довгих і коротких голосних* є концептуальною рисою античного та східного віршування.

Повторюваність віршових рядів із однаковою кількістю складів утворює силабічний вірш (французький, польський, італійський, а також український бароковий); однакове число наголосів – тонічний.

Синтезом цих двох систем став силабо-тонічний вірш, для якого характерне *чергування наголошених і ненаголошених складів*:

*Гей, поля жовтіють, і синіє небо,
Плугатар у полі ледве маячить...
Обніми востаннє, поцілуй востаннє:
Вміє розставатись той, хто вмів любить*
(М. Рильський, «Яблука допіли...»)

Навіть верлібр, попри ставлення до нього як до вияву «свободи від форми», підпорядковується ритмічним законам:

*На тебе, Господи, покладаюся, прокидаючись
вранці,
Тобі довіряюся, Боже, вступаючи в ніч, –
я без Тебе – не есмь.*

*Всяка травинка до Тебе тягнеться,
Всяка птаха злітає у небо з надією,*

*І я вслухаюся вдень і вночі, сподіваючись Тебе
почути*

Крізь вселенське мовчання (В. Кордун, «Білі псалми»).

Повторюваність однорідних слів – прикметників, дієслів, дієприкметників, віддієслівних іменників – привела до появи *рими*. На думку дослідників, рима авторства не має, однак якщо ця рима – не складена, не каламбурна, не курйозна [12, с. 241].

Перефразовуючи відомий вислів Генріха Гейне, скажемо: «перший, хто зримував *кров* – любов, був генієм, але вже другий був епігоном». Поезія знає чимало випадків, коли навіть зужита (або граматична) рима не звучить настільки одіозно, – якщо вірш, у якому вона виникає, загалом має неповторний зміст, по-своєму розкриває заявлену тему:

*Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги,
Переплелись, як мамине шиття,
Мої сумні і радісні дороги* (Д. Павличко, «Два кольори»).

*Я не приховував – вина моя.
Що Ви не перша... Але ж Ви остання,
І, як саме життя, люблю Вас я,
Моя зоря вечірня, а не рання*
(Д. Бобир, «Я не приховував...»).

Рима пов'язує рядки вірша, тому на кінець рядка потрібно ставити найхарактерніше слово, а потім, хоч якби це було важко, підібрати до нього свіжу риму:

*Гори ті, розірвані на клоччя,
Щезли в чорнім вирі назавжди.
Де не глянь – отруйне потороччя
Хижої отруйної води...* (Ю. Ковалів)

Увагу читача не привертають рими одноманітні – іменникові (сонце-віконце, кохання-зітхання) чи дієслівні (жити-мити, сіяти-мріяти). Такі рими як художні образи символізують монотонність: «Шахтна кліть торохтить дієслівними римами» (І. Кулик). Внаслідок взаємодії ритмоворчих чинників активізується емоційне сприйняття поетичного слова.

Межевою формою відносно поезії та прози виступає **вірш прозою** (синоніми – прозова лірика, поезія у прозі). Його жанрові ознаки наближені до власне віршових: невеликий обсяг; особливе структурування художнього образу, яке ґрунтується на ліричному переживанні; безсюжетна композиція; підвищена емоційність художньо-стильових засобів; тенденція до ритмічної та

фонетичної впорядкованості [13, с. 351]. Наприклад:

*«Темно-червона... горіла пурпурою. Розцвіта-
лася розкішно, упоювалася сама собою; принад-
жувала до себе і ждала неспокійно.*

*Блідо-рожева... ще перед кількома хвилями
була пуп'янком, а тепер... розцвілася і виглядала
так, якби сама з себе стала такою пишною,
коли... все ще була пуп'янком. Вона була повна
поетичного прочуття... Ніжна і запайна і неса-
занно непорочна, сперлася вона на темно-червону
рожу і несвідомо допоминалася, аби її взяти в обі-
йми.*

*Біла... Обтулена свіжими зеленими листками,
вона тонула в собі, а проте чула, що живе... Та
рожа звисала геть поза край склянки»* («Рожі»,
Ольга Кобилянська. 4, с. 102).

«Поезії в прозі – одна з найбільш вишуканих поетичних форм, улюблених багатьма майстрами стилю, котрих не вдовольняє елементарна гра ямбів та хореїв і котрі навіть прозі уміють надати гармонійності вірша» (М. Зеров).

Можна навести ще один приклад межової форми відносно поезії та прози – **версе**, або **версет**. Від прозового вірша його відрізняє виділення кожного конкретного синтаксичного періоду в рядок, яких у графічному оформленні може бути декілька. Приклад – фрагмент «Кукіль» зі збірки «Замість сонетів і октав» П. Тичини:

*Стріляють серце, стріляють душу – нічого
їм не жаль.*

... Сіло собі край вікна, засунуло пучечку в рота,

маму визирає. А мати лежить посеред улиці з півхунтом хліба в руді...

Над двадцятим століттям –
кукіль та Парсифаль [11, с. 258].

А от помежована між віршем і прозою алегорія нинішньої війни – цілком у дусі як давньогрецької драматургії, так і сковородинської філософії (образок М. Зимомрі «Пороги у вулику»):

У вулику бджоли жили дружньою спільнотою, де кожна бджола добре віддала, що має робити – для себе і для інших. Та головною була Матка. Вона чула себе справжньою королевою. З великою ласкою усі споглядали на неї, бо бачили в ній зразок чину. Навіть трутень чемно кружляв, лїниво розкриваючи крила. Перед Маткою завжди був стрій із шести бджілок. Вони були стрільцями, охоронцями її спокою. Та тривоги щоразу приносили оси. Вони часто нападали на вулик. Налітали, як

чорна хмара. Нерідко залишали на місці вулика одну руїну.

Так сталося і напередодні того дня, коли грянула буря, а опісля неї одразу запанувала спека-теплін... Оси несподівано обсіли дупло, закривши, наче шапкою, віконце вулика. Однак усі бджоли стали на захист домівки, падаючи одна за одною...

– Ми переможемо! Ми переможемо! – джурджала грізна оса, вбиваючи бджілок.

– Ні і ще раз – ні! Допоки у вулику бодай одна бджола жива, – ні, ворог не увійде в нашу хатинку!

Це лунав голос Матки. Головна бджола силкувалася вийти на передню лінію біля віконця. Та шість її охоронців миттєво випереджали цей рух і знову творили неприступну лінію оборони. І залишалася Матка, як за стіною фортеці.

Так і триває життя у вулику.

Бо вміють бджоли боронити свої пороги! [4, с. 20]

Так, ніколи бджоли та оси не стануть братами, хоча й належать до одного класу – комах та одного ряду – перетинчастокрилих.

Усі три приклади доводять, що між прозою та віршем немає високих бар'єрів. Ці різновиди художньої мови можуть взаємодіяти, впливати одна на одну, перетікати одна в одну, так що вірш стає подібним до прози, а проза – до вірша.

Надійним орієнтиром, концептуальною відмінністю від прози у візуальному сприйнятті вірша є **поділ на рядки**, а у слуховому – **інтонація**.

Письменники, які пишуть про літературу, часто сполучають науковий стиль вислову з художнім, у результаті чого з'являються взірці такого майстерного прозописьма, своєрідні «поетичні есе», як-от уривок із спогадів В. П'янова про сад Олеся Гончара:

«...зелено стелиться й синьо цвіте барвінок. Обіч червоно полум'яніють голландські тюльпани й велетенські пелюстки східного маку. Вздовж стежки квітнуть фіалки і stokротки. Ждуть своєї пори для цвітіння гайлардії, чорнобривці, нагідки і флокси» [10, с. 202].

Можна спробувати розбити наведений уривок на окремі рядки, внаслідок чого утворюється «ніжний» за змістом, але «суворий» за формою верлібр «із нерівним лівим краєм», де закінчення віршового ряду збігатиметься з завершенням синтаксичного періоду:

*...зелено стелиться
й синьо цвіте
барвінок.*

Обіч

червоно полум'яніють

голландські тюльпани

й велетенські пелюстки східного маку.

Вздовж стежки

квітнуть фіалки і stokротки.

Ждуть своєї пори для цвітіння

гайлардії,

чорнобривці,

нагідки

і флокси [див. 12, с. 244]

Показуючи Гончарів сад у дусі «ліванських» поезій А. Кримського, дослідник доходить висновку: «Згадуються... слова Тичини з його «Золотого гомону»: – *Бризнем піснями!* – сказали квіти» [10, с. 202–203].

Чарівна природа віршів виявляється в усіх компонентах їхньої структури – строфіці, метриці, фоніці, що й робить їх поезіями та відділяє від прози. Справжня поезія – це гармонійне, неподільне поєднання вагомого змісту та естетичної форми, утвореної за певними законами.

Саме про цю чарівність, гармонійність творчого задуму та його втілення, власне – про поетичну майстерність говорить Б.-І. Антонич у «Вірші про вірші»:

На галузі задуми листя виросте блакитних слів,

Заслониш очі тишею, немов руками, аж тоді

почуєш спів,

почуєш вірші,

*Не ті в книжечках, що парфумів мають пах,
а інші,*

лиш черенками думок

Друковані на серця сторінках [1, с. 79–80].

Цими рядками просто й дуже влучно витлумачено магічну силу вірша як художньої цілісності. І, як уже зазначали, твір набуває своєї мистецької значущості аж тоді, коли реципієнт прочитав фінальний рядок.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Навчити людину поезії не можна загалом, якщо мати на увазі не римовані вправи, а істинні витвори мистецтва. Той, хто сам віршує, глибше розуміє різницю між поезією та прозою, оскільки знає природу вірша зсередини. Переживання слова, його відчуття допомагають будь-якому поетові зорієнтуватися у розмаїтті власних переживань, станів, емоцій, а також співчувати іншим людям, тваринам, явищам природи, завдяки чому розширюється спектр почуттів особистості.

Подальші дослідження в галузі взаємодії елементів прозового та віршового мовлення стосуватимуться аспектів співвідношення формозмістових компонентів художнього тексту (тематики, проблематики, ідеї,

образності, жанру, композиції та мови) в контексті психології творчості, передусім становлення індивідуального літературного стилю, вироблення унікальної образної системи та поетичного словника.

Список літератури:

1. Антонич Б.-І. Велика гармонія (Модерністична поезія ХХ століття) / вст. ст. Д. Павличка. Київ: Веселка, 2003. 352 с.
2. Білоус Г. При світлі творчої уяви: окрушини. *Сучасність*. 2009. № 3. С. 130–148.
3. Загребельний П.А. Неложними устами: статті, есе, портрети. Київ: Дніпро, 1981. 479 с.
4. Зимомря М.І. Пороги у вулику. *Зелене відлуння: образки*. Ужгород: ТИМРАНИ, 2021. 64 с.
5. Кобилянська О.Ю. Рожі. *Аристократка: Вибрані твори*. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. С. 102–103.
6. Літературознавча енциклопедія: у 2-х т. Т. 2: Маадай-Кара – Я-Форма / за ред. Ю.І. Коваліва. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
7. Мельник-Андрушук В.О. Техніка вірша Василя Стуса: специфіка структурно-семантичної організації поетичного тексту: автореф. дис. ... канд. філол. наук (10.01.06). Київ, 2001. 17 с.
8. Науменко Н.В. Серпантинні дороги поезії: природа та тенденції розвитку українського верлібру: монографія. Київ: Видавництво «Сталь», 2010. 518 с.
9. Нечуй-Левицький І.С. Кайдашева сім'я: повісті, п'єса. Харків: Фоліо, 2006. 351 с.
10. П'янов В. Визначні, відомі й «та інші...». Спогади, есеї, нариси. Київ: Укр. письменник, 2002. 463 с.
11. Ранні збірки Павла Тичини / *The Complete Early Poetry Collections of Pavlo Tychyna*. Transl. by M. Naydan. Львів: Літопис, 2000. 432 с.
12. Семенюк Г.Ф., Гуляк А.Б., Науменко Н.В. Літературна майстерність письменника: підручник. Київ: Видавництво «Сталь», 2015. 405 с.
13. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства: підручник для студентів гуманітарних спеціальних вищих закладів. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
14. Maenowa, M. R. *Poetyka teoretyczna: Zagadnienia języka*. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, 1979. 451 s.

Naumenko N. V. CORRELATION BETWEEN POETIC AND PROSE LANGUAGE IN CONTEMPORARY UKRAINIAN LITERATURE

Evidently, prose is a type of artistic speech that, from the first sight, is not organized rhythmically; it seems an opposite to poetry itself and embraces the notions mostly incompatible in terms of time. Typical for the adequate perception of prose is the so-called "switching-off" from verbal and sonic matters and, furthermore, the imaginary teleportation into the artistic reality. The prose speech reveals to a recipient the certain action – external (eventual), internal (psychological), and the sequence of moves and gestures.

The methods and means to create the verbal imagery dominating in prose are quite different from those operated by poetry. Various tropes that have the conceptual meaning in poetic speech organization (for instance, tempo and rhythm, inversions, repetitions) possess less essential place in prose. The verbal texture is more transparent in prose rather than in poetry that would a priori show the reality directly. Along with that, the writer's power in dealing with figures, skilful mastering the words, balanced precision and clarity of speech patterns is constantly experienced in prose works.

Otherwise, poetic speech differs from prose one with regular orderliness of sonic form, conditioned by the principles of verse rhythm. It is the factor to provide the smooth alternation of phonic elements (sounds, syllables, stresses) and their combinations as expedient to create the sense of beauty and esthetic performance.

The author of this article pays attention to the correlation between prose and verse factors in an array of Ukrainian literary works, particularly in those representing the marginal forms – lyrical-prose miniatures by Olha Kobylanska and M. Zymomria, versets by P. Tychyna and free verse by V. Kordun; in texts that display the poets' attempts to renovate the traditional poetic elements, which are verses by B.-I. Antonych, M. Rylsky, D. Pavlychko, Yu. Kovaliv. To achieve the objectives set up, there was used the element of experiment, primarily dividing the prose fragment into verses.

Key words: *Ukrainian literature, poetry, prose, verse in prose, free verse, shape, substance.*